

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/2/2009

OPINIE O ZWIĄZKACH ZAWODOWYCH I DIALOGU SPOŁECZNYM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2009

PRZEDRUK I ROZPOWSZECZNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

W ostatnim czasie związki zawodowe protestowały przeciwko rządowym planom zmiany systemu emerytalnego. Ustawę o emeryturach pomostowych, a także inne towarzyszące jej zmiany systemowe (np. świadczenia kompensacyjne dla nauczycieli) wprowadzono po długich negocjacjach między partnerami społecznymi (rządem, pracodawcami i związkami zawodowymi). Nie doprowadziły one jednak do uzgodnienia stanowisk. Na początku grudnia ubiegłego roku¹ badaliśmy poziom identyfikacji Polaków z działaniami związków zawodowych, a także wiedzę i opinie na temat dialogu społecznego.

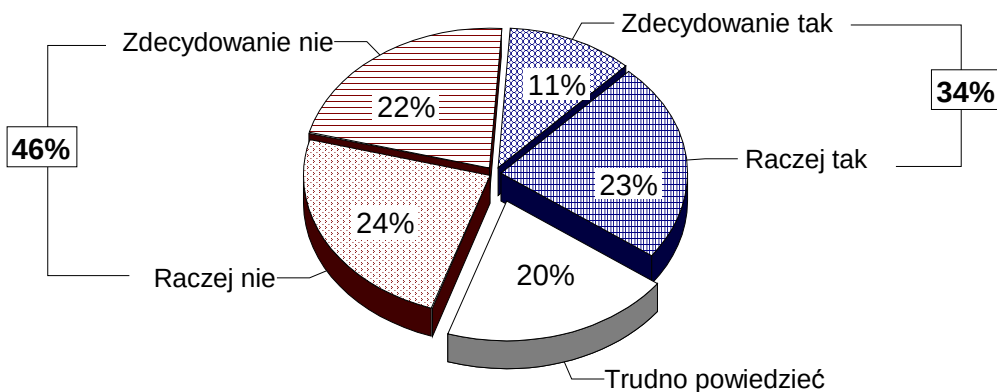
STOSUNEK DO PROTESTÓW PRZECIW REFORMIE SYSTEMU EMERYTALNEGO

Ustawa o emeryturach pomostowych została przyjęta przez Sejm głosami koalicji PO-PSL, a następnie zawetowana przez prezydenta. Weto zostało jednak odrzucone dzięki wsparciu klubu Lewicy. Ustawa umożliwia pracownikom niektórych grup zawodowych przejście na wcześniejszą emeryturę (tzw. emeryturę pomostową), natomiast pozbawia tego prawa część grup zawodowych, mających dotychczas taką możliwość.

Zapytaliśmy respondentów, czy związki zawodowe organizując protesty wyrażają interesy ludzi takich jak oni. Jedna trzecia dorosłych Polaków (34%) odpowiedziała na to pytanie twierdząco. Przeciwnego zdania było 46% respondentów.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (223) zrealizowano w dniach 4–10 grudnia 2008 roku na liczącej 1011 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY ORGANIZUJĄC PROTESTY PRZECIW RZĄDOWEMU PROJEKTOWI WPROWADZENIA EMERYTUR POMOSTOWYCH ZWIĄZKI ZAWODOWE WYRAŻAJĄ INTERESY LUDZI TAKICH JAK PAN(I)?

Z protestami przeciw reformie systemu emerytalnego najczęściej identyfikują się osoby mające od 45 do 54 lat. W tej grupie może być szczególnie dużo pracowników, którzy tracą na nowych przepisach, a jednocześnie już zaczęli planować przejście na emeryturę.

W grupach społeczno-zawodowych z żądaniami związkowców utożsamiają się przede wszystkim robotnicy. Uwzględniając odpowiedzi pracujących w poszczególnych branżach, można powiedzieć, że szczególnie często identyfikują się z protestami zatrudnieni w przemyśle, a także pracownicy oświaty, nauki i ochrony zdrowia. Tę drugą grupę stanowią w znacznej części nauczyciele, którzy mieli stracić na nowych przepisach emerytalnych. Badanie przeprowadziliśmy przed wynegocjowaniem przez związki nauczycielskie osobnych uregulowań dla nauczycieli (tzw. świadczeń kompensacyjnych), umożliwiających im przejście na emeryturę wcześniej niż innym grupom zawodowym. Być może obecnie w tej grupie respondentów wyniki sondażu przedstawiałyby się nieco inaczej.

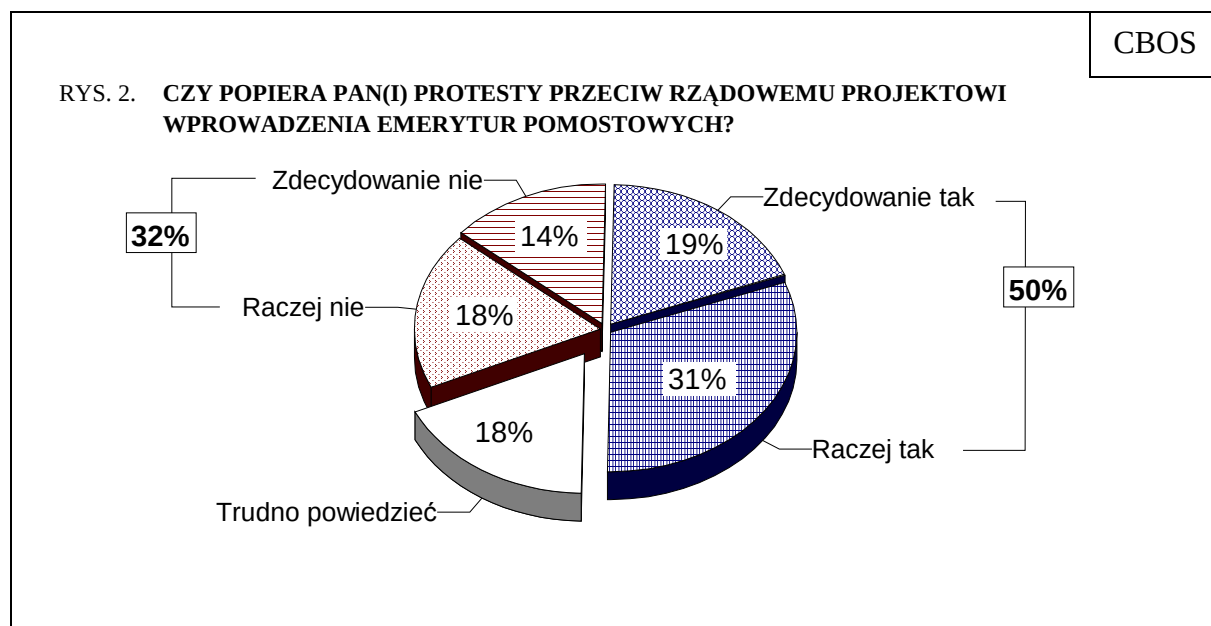
Ogólnie rzecz biorąc, zwraca uwagę fakt, że z protestami związkowymi identyfikuje się znacząca grupa osób, których one bezpośrednio nie dotyczą i nie naruszają ich interesów. Na przykład znaczna część emerytów twierdzi, że protestujący wyrażają interesy ludzi takich jak oni. Opinię taką często podzielają również pracownicy, którzy sami nie mogliby skorzystać z prawa do wcześniejszej emerytury. Można przypuszczać, że wyobrażają sobie, jak mogą się czuć osoby tracące przywileje emerytalne, a nie biorą pod uwagę potencjalnej niesprawiedliwości tych rozwiązań i ich wysokiej ceny.

Tabela 1

Cechy zakładów pracy	Odsetki respondentów twierdzących, że związki zawodowe organizując protesty przeciw reformie systemu emerytalnego wyrażają interesy ludzi takich jak oni
Branża*	
Górnictwo, przemysł	50
Budownictwo	39
Transport i łączność	39
Handel i usługi	38
Oświata, nauka, ochrona zdrowia	49
Administracja	40
Wielkość zakładu pracy	
Poniżej 50 zatrudnionych	34
Od 50 do 249 zatrudnionych	48
250 zatrudnionych lub więcej	35

* Nie uwzględniono odpowiedzi pracowników zatrudnionych w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie ze względu na małą ich liczebność w badanej próbie

Poparcie dla protestów przeciw projektowi emerytur pomostowych wyraża 50% dorosłych badanych, natomiast jedna trzecia (32%) ich nie popiera. Nie wiadomo jednak, jak silne jest to poparcie, jak mocno sympatyzują z protestującymi osoby, które je deklarują.

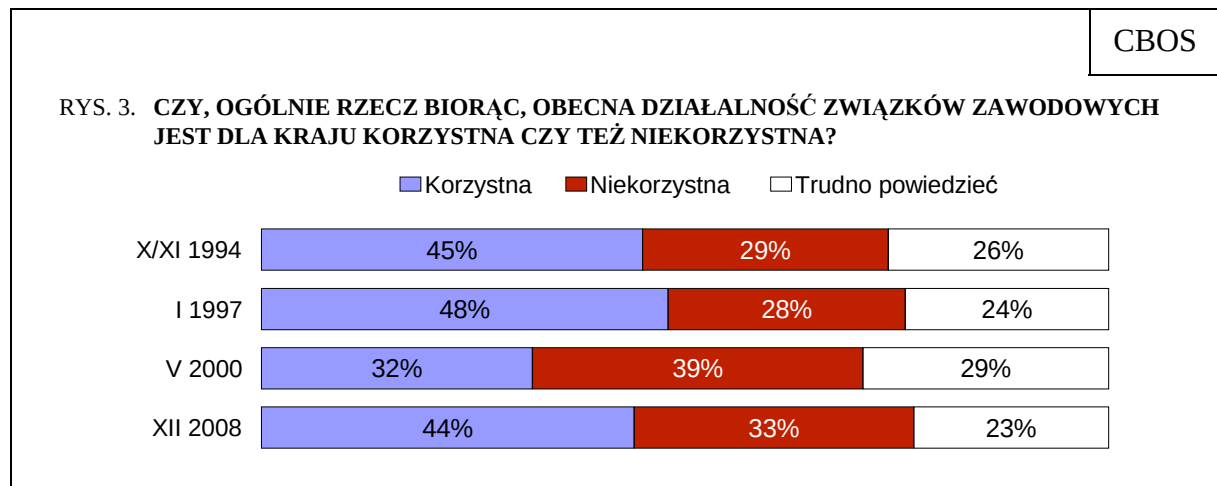
Członkowie związków zawodowych popierają protesty znacznie częściej niż ogół pracowników, ci ostatni zaś – częściej niż niepracujący.

Tabela 2

Czy popiera Pan(i) protesty przeciw rządowemu projektowi wprowadzenia emerytur pomostowych?	Poparcie dla protestów wśród		
	ogółu badanych	ogółu pracowników	członków związków zawodowych
	w procentach		
Tak	50	56	65
Nie	32	31	15
Trudno powiedzieć	18	13	20

ROLA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH W KRAJU

Ogólnie rzecz biorąc, działalność związków zawodowych traktowana jest przychylnie. Ponad dwie piąte respondentów (44%) uważa, że obecna działalność organizacji związkowych jest dla kraju korzystna, natomiast 33% wyraża zdanie przeciwne. Opinie na ten temat niewiele się różnią od zarejestrowanych w latach 1994–1997. Nieco gorzej oceniano związki w roku 2000. Był to końcowy okres rządów AWS – ugrupowania kojarzonego z NSZZ „Solidarność”. Rząd i AWS były wtedy niepopularne, ich krytyka mogła się więc przekładać na stosunek do związków w ogóle.

Skuteczność związków zawodowych w skali kraju jest, w opinii publicznej, stosunkowo niska. Jedna trzecia dorosłych (33%) sądzi, że działają one efektywnie, natomiast połowa (49%) jest przeciwnego zdania. Jednakże w ostatnim okresie poprawiły się dostrzegalne efekty aktywności związków. W latach 2001–2008 grupa osób przekonanych o skuteczności ich działań wzrosła ponad dwukrotnie.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe w Polsce bronią interesów pracowniczych na ogół skutecznie czy też nieskutecznie?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	III 1999	V 2000	VII 2001	VII 2002	XI 2007	XII 2008
	w procentach					
Zdecydowanie skutecznie	1	1	1	1	1	2
Raczej skutecznie	22	14	12	14	23	31
Raczej nieskutecznie	40	44	39	39	38	38
Zdecydowanie nieskutecznie	23	22	35	30	12	11
Trudno powiedzieć	14	19	13	15	26	18

Członkowie związków zawodowych mają lepsze niż inni opinie na temat działalności organizacji związkowych. Ponad dwie piąte związkowców wyraża przekonanie, że na ogół skutecznie bronią one interesów pracowniczych.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe w Polsce na ogół skutecznie czy też nieskutecznie bronią interesów pracowniczych?	Wskazania		
	ogółu badanych	ogółu pracowników	członków związków zawodowych
	w procentach		
Skutecznie	33	36	42
Nieskutecznie	49	51	48
Trudno powiedzieć	18	13	10

Polacy zwykle chcieliby zwiększenia roli związków zawodowych w rządzeniu krajem, jednak w ostatnich latach zmalała liczba osób wyrażających takie oczekiwania. Ponad dwie piąte dorosłych (44%) jest zdania, że związki mają zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju. Jedna piąta (22%) sądzi, że jest on odpowiedni, a co szósty respondent (16%) uznaje rolę związków za zbyt dużą. W ostatnich latach systematycznie maleje liczebność osób oczekujących zwiększenia roli organizacji związkowych – z 65% w roku 2001 do 44% obecnie.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe mają obecnie zbyt duży, wystarczający czy też zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	VI 1993	XII 1993	III 1999	XII 1999	V 2000	VII 2001	VII 2002	XI 2007	XII 2008
	w procentach								
Zbyt duży	15	9	21	20	13	10	12	7	16
Taki, jaki powinny mieć	17	20	14	19	13	8	10	17	22
Zbyt mały	56	42	49	42	52	65	59	49	44
Trudno powiedzieć	12	19	16	20	22	17	19	27	18

Przynależność do związków zawodowych wpływa na wzrost oczekiwań co do ich roli w kraju. Niemal dwie trzecie członków związków i niespełna połowa wszystkich pracowników sądzi, że związki zawodowe mają obecnie zbyt mały wpływ na decyzje polskich władz.

Tabela 6

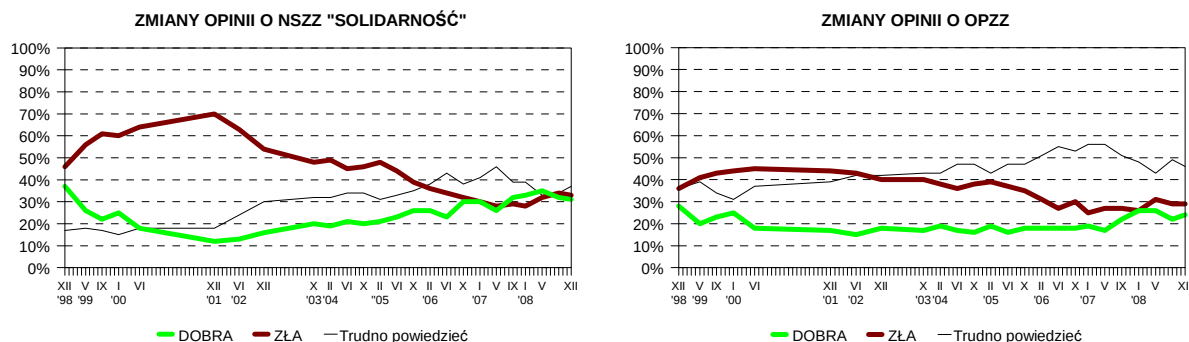
Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe mają obecnie zbyt duży, wystarczający czy też zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju?	Wskazania		
	ogółu badanych	ogółu pracowników	członków związków zawodowych
	w procentach		
Zbyt duży	16	17	7
Taki, jaki powinny mieć	22	22	21
Zbyt mały	45	48	65
Trudno powiedzieć	18	13	6

OCENY NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” I OPZZ

Wizerunek dwóch największych central związkowych niemal się nie zmienił w minionych miesiącach. Obecnie działalność „Solidarności” uzyskuje dobre oceny u 31% badanych, a złe – u 33%. Ponad jedna trzecia ankietowanych (37%) nie ma wyrobionej opinii na temat tego związku. O działaniach OPZZ dobre zdanie ma 24% respondentów, a złe – 29%. Aktywność „Solidarności” i OPZZ w czasie protestów przeciw emeryturom pomostowym nie wpłynęła na wyniki sondażu.

Tabela 7

Oceniane związki zawodowe	Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań											Zmiany IX–XII 2008
		X '05	II '06	VI '06	X '06	I '07	V '07	IX '07	I '08	V '08	IX '08	XII '08	
		w procentach											
NSZZ „Solidarność”	dobra	26	26	23	30	30	26	32	33	35	32	31	–1
	zła	39	36	34	32	30	28	29	28	32	34	33	–1
	Trudno powiedzieć	35	38	43	38	41	46	39	39	33	34	37	+3
OPZZ	dobra	18	18	18	18	19	17	22	26	26	22	24	+2
	zła	35	31	27	30	25	27	27	26	31	29	29	0
	Trudno powiedzieć	47	51	55	53	56	56	51	48	43	49	46	–3

Członkowie związków zawodowych mają lepsze niż inni zdanie o działaniach „Solidarności” i OPZZ.

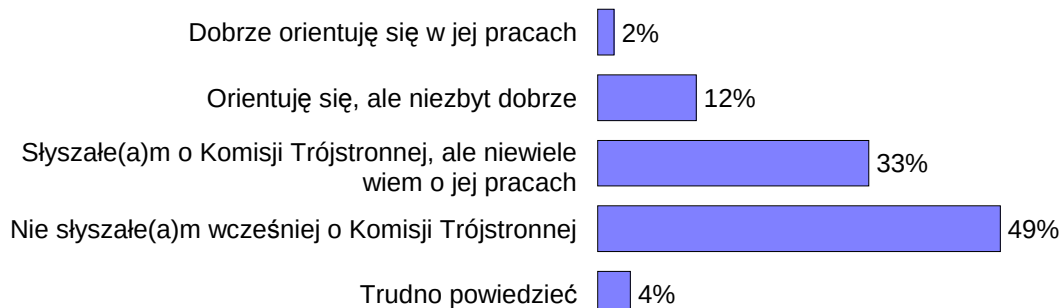
Tabela 8

Oceniane związki zawodowe	Oceny	Wskazania respondentów		
		należących do związków zawodowych	pracujących, nienależących do związków zawodowych	niepracujących
		w procentach		
NSZZ „Solidarność”	dobra	38	29	32
	zła	29	35	32
	Trudno powiedzieć	34	37	37
OPZZ	dobra	35	24	24
	zła	22	29	30
	Trudno powiedzieć	43	48	46

OPINIE O DIALOGU SPOŁECZNYM

W Polsce, podobnie jak w wielu innych krajach europejskich, konflikty interesów między pracodawcami i pracownikami rozwiązuje się poprzez dialog społeczny, czyli negocjacje organizacji pracodawców i związków zawodowych z udziałem przedstawicieli rządu. Odbywa się to w ramach prac Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, która istnieje od roku 1994, a od 2001 działa na mocy ustawy. W pracach tej Komisji biorą udział związki zawodowe (NSZZ „Solidarność”, OPZZ i Forum Związków Zawodowych), organizacje pracodawców oraz rząd. W grudniowym sondażu zapytaliśmy respondentów o różne aspekty jej funkcjonowania.

RYS. 4. CZY ORIENTUJE SIĘ PAN(I) W PRACACH KOMISJI TRÓJSTRONNEJ?

Wiedza o Komisji Trójstronnej jest niewielka. Jedynie 14% ankietowanych orientuje się w jej pracach (w tym 2% dobrze), a jedna trzecia (33%) słyszała o Komisji, ale niewiele wie o jej działalności. Połowa dorosłych (49%) nigdy nie słyszała o Komisji Trójstronnej.

W pracach Komisji nieco lepiej niż pozostali orientują się związkowcy, jednak również w tej grupie osoby mające taką orientację pozostają w mniejszości.

Tabela 9

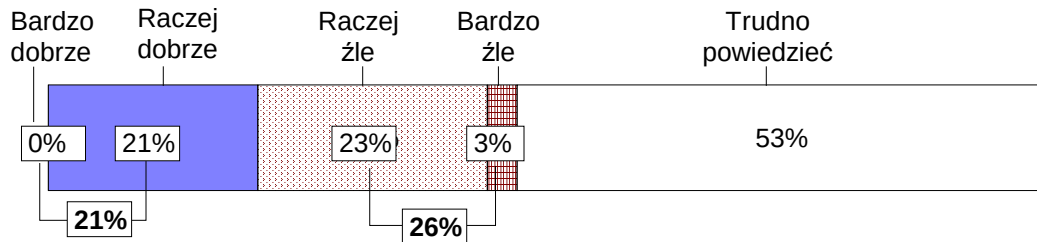
Czy orientuje się Pan(i) w pracach Komisji Trójstronnej?	Wskazania		
	ogółu badanych	ogółu pracowników	członków związków zawodowych
	w procentach		
Dobrze orientuję się w jej pracach	2	3	6
Orientuję się, ale niezbyt dobrze	12	14	14
Słyszałem(a)m o Komisji Trójstronnej, ale niewiele wiem o jej pracach	33	41	43
Nie słyszałem(a)m wcześniej o Komisji Trójstronnej	49	41	36
Trudno powiedzieć	4	2	2

Osoby, które słyszały coś o Komisji Trójstronnej, przeważnie nie potrafią ocenić jej funkcjonowania, a dobre i złe oceny wystawiają niemal tak samo często.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O KOMISJI TRÓJSTRONNEJ (N=475)

CBOS

RYS. 5. JAK PAN(I) OCENIA FUNKCJONOWANIE KOMISJI TRÓJSTRONNEJ?

Według osób, które słyszały o Komisji Trójstronnej, na uczestnictwie w jej pracach najbardziej korzysta rząd, a następnie związki zawodowe oraz pracodawcy.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O KOMISJI TRÓJSTRONNEJ (N=475)

CBOS

RYS. 6. KTÓRA ZE STRON DIALOGU, PANA(I) ZDANIEM, NAJBARDZIEJ KORZYSTA NA UCZESTNICTWIE W PRACACH KOMISJI TRÓJSTRONNEJ?

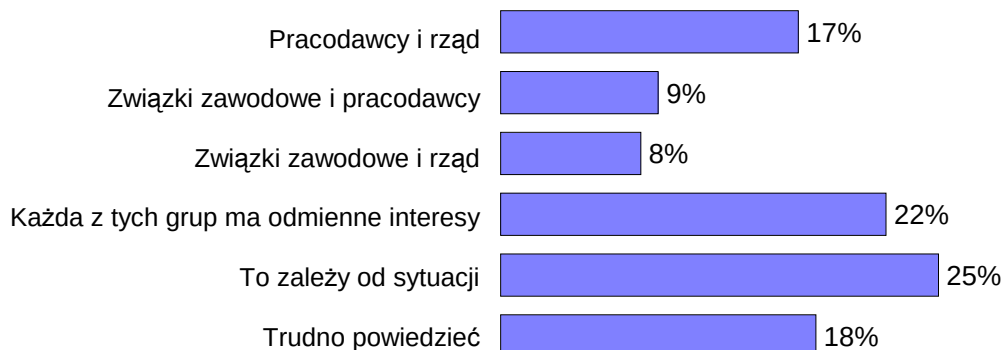
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ można było wybrać dwie odpowiedzi

W dialogu społecznym zauważalna jest raczej rozbieżność stanowisk niż wspólnota interesów. Badani najczęściej sądzą, iż poszczególne kwestie poruszane na forum Komisji Trójstronnej wymagają zmiennych koalicji bądź też – że każda ze stron ma odmienne interesy. Jeżeli można gdzieś dostrzec wspólnotę interesów, to między rządem i pracodawcami.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O KOMISJI TRÓJSTRONNEJ (N=475)

CBOS

RYS. 7. KTÓRE ZE STRON UCZESTNICZĄCYCH W DIALOGU SPOŁECZNYM MAJĄ, PANA(I) ZDANIEM, NAJWIĘCEJ WSPÓLNYCH INTERESÓW?

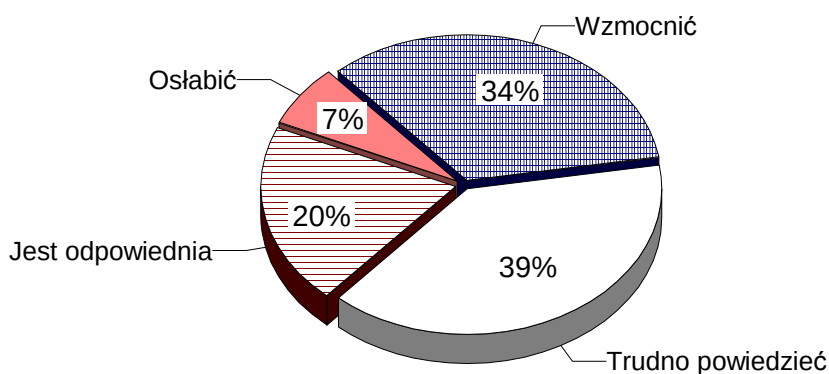

Wizerunek Komisji Trójstronnej jest bardzo słabo ukształtowany. Ci, którzy o niej słyszeli, przeważnie nie wiedzą, czy należałoby wzmocnić jej rolę w podejmowaniu decyzji gospodarczych i społecznych, osłabić ją czy też jest ona odpowiednia. Pozostali najczęściej opowiadają się za zwiększeniem kompetencji tej Komisji lub pozostawieniem ich na dotychczasowym poziomie. Nieliczni chcą ograniczenia jej roli.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O KOMISJI TRÓJSTRONNEJ (N=475)

CBOS

RYS. 8. CZY RZĄD POWINIEN WZMOCNIĆ ROLĘ KOMISJI TRÓJSTRONNEJ W PODEJMOWANIU DECYZJI GOSPODARCZYCH I SPOŁECZNYCH, OSŁABIĆ JĄ CZY TEŻ JEST ONA ODPOWIEDNIA?

Wprawdzie w Polsce związki zawodowe skupiają niewielką liczbę członków (należy do nich około 16% pracowników najemnych), jednak cieszą się społecznym poparciem, a organizowane przez nie protesty spotykają się ze zrozumieniem znaczącej części mieszkańców naszego kraju, w tym także osób, których bezpośrednio nie dotyczą proponowane zmiany. Duża część społeczeństwa utożsamia się z grupami walczącymi o utrzymanie przywilejów niezależnie od własnych realnych interesów i nie bierze pod uwagę, lub też nie zna, argumentów przemawiających za reformą systemu (takich jak np. koszty utrzymania go w dotychczasowym kształcie).

Dialog społeczny i jego instytucje są słabo znane Polakom. Jedynie nieliczni są zorientowani w negocjacjach toczących się w Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, słabo wyrobione są opinie na temat uczestników negocjacji i ich interesów. Jeżeli porównać Polskę do krajów „starej” Unii Europejskiej, można zauważyć niewielką rolę negocjacji grupowych w systemie społeczno-gospodarczym. Organizacje pracodawców mają niewielkie możliwości egzekwowania decyzji od własnych członków, a związki zawodowe reprezentują jedynie małą część zatrudnionych. Można powiedzieć, że wiedza o dialogu społecznym jest adekwatna do jego roli społeczno-ekonomicznej.

Opracował
Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1

		Czy organizując protesty przeciw rządowemu projektowi wprowadzenia emerytur pomostowych związki zawodowe wyrażają interesy ludzi takich jak Pan(i)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		34	46	20	999
Płeć	Mężczyźni	36	48	16	472
	Kobiety	32	45	23	527
Wiek	18-24 lata	32	50	17	141
	25-34	37	48	14	182
	35-44	28	55	17	161
	45-54	48	39	13	172
	55-64	28	50	22	173
	65 lat i więcej	30	36	34	169
Miejsce zamieszkania	Wieś	33	44	23	378
	Miasto do 20 tys.	39	47	14	139
	20-100 tys.	34	48	18	194
	101-500 tys.	39	43	18	156
	501 tys. i więcej mieszk.	26	53	22	132
Wykształcenie	Podstawowe	33	39	28	271
	Zasadnicze zawodowe	36	46	19	254
	Średnie	36	47	16	338
	Wyższe	28	59	13	136
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	27	67	6	74
	Prac. umysł. niż. szczebla	35	53	12	85
	Pracownicy fiz.- umysł.	36	50	14	88
	Robotnicy wykwalifikowani	51	32	18	104
	Robotnicy niewykwalifik.	46	42	13	60
	Rolnicy	26	55	19	54
	Pracujący na własny rach.	17	53	30	39
Bierni zawodowo	Renciści	38	31	31	86
	Emeryci	31	41	28	206
	Uczniowie i studenci	24	57	19	78
	Bezrobotni	31	60	9	67
	Gospodynie domowe i inni	37	33	30	58
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	51	38	11	112
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	46	43	11	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	30	54	17	226
	prywatnym gosp. rolnym	25	50	25	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	36	40	23	257
	501-750	32	52	15	166
	751-1000	38	44	18	182
	1001-1500	41	44	14	132
	Powyżej 1500 zł	20	66	14	92
Ocena własnych war. mater.	Złe	35	40	25	212
	Średnie	37	45	18	405
	Dobre	31	51	18	382
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	38	41	20	74
	Raz w tygodniu	34	47	19	464
	1-2 razy w miesiącu	38	45	17	163
	Kilka razy w roku	32	47	21	209
	W ogóle nie uczestniczy	30	49	21	89
Poglądy polityczne	Lewica	41	45	14	126
	Centrum	37	50	13	306
	Prawica	34	49	17	337
	Trudno powiedzieć	26	38	36	229

Tabela 2

		Czy popiera Pan(i) protesty przeciw rządowemu projektowi wprowadzenia emerytur pomostowych?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		50	32	18	1005
Płeć	Mężczyźni	51	35	14	474
	Kobiety	50	29	21	532
Wiek	18-24 lata	45	38	17	144
	25-34	58	28	14	182
	35-44	54	29	17	161
	45-54	64	24	12	172
	55-64	45	36	18	173
	65 lat i więcej	37	36	27	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	29	19	379
	Miasto do 20 tys.	53	34	14	140
	20-100 tys.	53	28	19	197
	101-500 tys.	53	31	16	157
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	37	44	19	132
	Podstawowe	50	25	25	276
	Zasadnicze zawodowe	58	25	17	256
	Średnie	50	33	17	338
Grupa społ.-zaw. pracujący	Wyższe	38	54	7	136
	Kadra kier., inteligencja	34	61	5	74
	Prac. umysł. niż. szczebla	46	33	21	85
	Pracownicy fiz. - umysł.	58	32	10	88
Bierni zawodowo	Robotnicy wykwalifikowani	66	18	15	104
	Robotnicy niewykwalifik.	73	15	12	60
	Rolnicy	48	34	18	54
	Pracujący na własny rach.	46	44	11	39
Pracuje w:	Renciści	52	22	26	88
	Emeryci	43	33	24	207
	Uczniowie i studenci	32	46	22	80
	Bezrobotni	64	25	11	69
Dochody na jedną osobę	Gospodynie domowe i inni	55	22	23	58
	inst. państw., publicznej	65	26	9	112
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	57	28	15	80
	sekt. prywat. poza rolnict.	49	36	16	226
Ocena własnych war. mater.	prywatnym gosp. rolnym	45	35	20	52
	Do 500 zł	62	22	16	259
	501-750	47	32	21	166
	751-1000	54	27	18	183
Udział w prakt. religijnych	1001-1500	46	39	15	133
	Powyżej 1500 zł	33	58	9	92
	Złe	57	24	19	215
	Średnie	52	26	22	407
Poglądy polityczne	Dobre	46	42	12	383
	Kilka razy w tygodniu	48	29	23	75
	Raz w tygodniu	52	31	17	470
	1-2 razy w miesiącu	59	28	13	163
Poglądy polityczne	Kilka razy w roku	46	32	22	209
	W ogóle nie uczestniczy	38	44	18	89
	Lewica	50	41	9	126
	Centrum	55	34	11	308
Poglądy polityczne	Prawica	53	35	12	339
	Trudno powiedzieć	41	19	40	232

Tabela 3

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, obecna działalność związków zawodowych jest dla kraju korzystna czy też niekorzystna?			Liczba osób
		Korzystna	Niekorzystna	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		44	33	23	999
Płeć	Mężczyźni	44	36	20	472
	Kobiety	44	31	25	527
Wiek	18-24 lata	49	30	21	142
	25-34	53	25	22	182
	35-44	43	36	21	161
	45-54	47	35	18	171
	55-64	42	39	19	172
	65 lat i więcej	29	35	36	172
Miejsce zamieszkania	Wieś	45	29	26	377
	Miasto do 20 tys.	48	31	20	139
	20-100 tys.	49	31	19	196
	101-500 tys.	40	40	21	156
	501 tys. i więcej mieszk.	34	42	23	132
Wykształcenie	Podstawowe	45	26	29	272
	Zasadnicze zawodowe	47	31	22	254
	Średnie	44	33	23	337
	Wyższe	38	50	12	136
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	34	51	14	74
	Prac. umysł. niż. szczebla	47	35	18	84
	Pracownicy fiz.- umysł.	54	26	20	88
	Robotnicy wykwalifikowani	52	31	17	105
	Robotnicy niewykwalifik.	57	29	14	59
	Rolnicy	44	23	33	52
	Pracujący na własny rach.	28	34	38	39
Bierni zawodowo	Renciści	46	27	27	88
	Emeryci	33	40	27	206
	Uczniowie i studenci	41	33	25	77
	Bezrobotni	51	35	15	69
	Gospodynie domowe i inni	53	17	30	58
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	53	34	13	112
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	42	39	18	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	44	33	23	226
	prywatnym gosp. rolnym	39	26	35	51
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	47	28	25	260
	501-750	48	29	22	164
	751-1000	44	35	21	180
	1001-1500	45	37	18	133
	Powyżej 1500 zł	32	51	18	92
Ocena własnych war. mater.	Złe	43	31	26	215
	Średnie	46	30	24	403
	Dobre	42	38	20	381
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	44	28	28	74
	Raz w tygodniu	48	30	23	468
	1-2 razy w miesiącu	42	36	23	159
	Kilka razy w roku	45	32	23	208
	W ogóle nie uczestniczy	27	53	20	90
Poglądy polityczne	Lewica	40	47	13	126
	Centrum	47	36	18	304
	Prawica	49	34	17	339
	Trudno powiedzieć	35	21	44	229

Tabela 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe w Polsce bronią interesów pracowniczych na ogół skutecznie czy też nieskutecznie?			Liczba osób
		Skutecznie	Nieskutecznie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		33	49	18	996
Płeć	Mężczyźni	30	55	16	472
	Kobiety	36	45	20	523
Wiek	18-24 lata	45	37	18	143
	25-34	42	41	17	182
	35-44	27	62	11	159
	45-54	33	56	11	169
	55-64	28	55	17	172
	65 lat i więcej	24	45	31	170
Miejsce zamieszkania	Wieś	32	45	23	374
	Miasto do 20 tys.	28	59	13	137
	20-100 tys.	38	49	14	196
	101-500 tys.	37	50	13	156
	501 tys. i więcej mieszk.	30	51	19	132
Wykształcenie	Podstawowe	31	42	27	273
	Zasadnicze zawodowe	34	53	14	253
	Średnie	35	49	16	336
	Wyższe	32	59	10	134
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	30	60	10	73
	Prac. umysł. niż. szczebla	36	51	13	85
	Pracownicy fiz.- umysł.	41	50	8	88
	Robotnicy wykwalifikowani	34	50	16	104
	Robotnicy niewykwalifik.	40	41	19	59
	Rolnicy	29	55	16	53
	Pracujący na własny rach.	28	54	18	38
Bierni zawodowo	Renciści	27	46	28	86
	Emeryci	27	52	22	205
	Uczniowie i studenci	47	32	21	78
	Bezrobotni	31	60	9	69
	Gospodynie domowe i inni	33	40	28	58
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	40	48	11	111
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	30	54	15	79
	sekt. pryw. poza rolnict.	35	51	14	225
	prywatnym gosp. rolnym	21	60	19	51
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	33	49	18	257
	501-750	32	49	19	165
	751-1000	34	48	17	182
	1001-1500	35	51	14	133
	Powyżej 1500 zł	33	58	9	91
Ocena własnych war. mater.	Złe	30	47	24	211
	Średnie	31	52	17	403
	Dobre	37	48	15	381
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	42	27	74
	Raz w tygodniu	38	47	15	465
	1-2 razy w miesiącu	31	49	20	161
	Kilka razy w roku	28	54	19	208
	W ogóle nie uczestniczy	25	58	17	88
Poglądy polityczne	Lewica	27	67	6	125
	Centrum	39	48	13	304
	Prawica	35	54	11	338
	Trudno powiedzieć	25	35	40	230

Tabela 5

		Czy, Pana(i) zdaniem, związki zawodowe mają obecnie zbyt duży, wystarczający czy też zbyt mały wpływ na decyzje władz w naszym kraju?				Liczba osób
		Zbyt duży	Taki, jaki powinny mieć	Zbyt mały	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		16	22	44	18	985
Płeć	Mężczyźni	18	23	45	14	463
	Kobiety	14	20	45	21	523
Wiek	18-24 lata	17	29	32	23	141
	25-34	11	24	51	14	177
	35-44	13	24	47	15	161
	45-54	16	20	53	11	169
	55-64	24	20	43	13	169
	65 lat i więcej	14	14	41	30	168
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	22	42	22	364
	Miasto do 20 tys.	10	23	51	16	138
	20-100 tys.	16	21	51	12	194
	101-500 tys.	19	20	46	16	158
	501 tys. i więcej mieszk.	24	24	36	16	131
Wykształcenie	Podstawowe	11	19	43	27	266
	Zasadnicze zawodowe	10	19	57	14	252
	Średnie	18	25	40	17	333
	Wyższe	31	23	38	8	134
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	35	21	31	13	74
	Prac. umysł. niż. szczebla	18	19	52	11	85
	Pracownicy fiz.- umysł.	15	27	48	10	86
	Robotnicy wykwalifikowani	8	18	57	17	104
	Robotnicy niewykwalifik.	11	29	48	12	58
	Rolnicy	8	29	42	21	52
	Pracujący na własny rach.	27	16	38	18	37
Bierni zawodowo	Renciści	13	10	53	24	87
	Emeryci	19	17	45	20	199
	Uczniowie i studenci	16	32	22	30	79
	Bezrobotni	8	35	51	5	67
	Gospodynie domowe i inni	9	20	42	29	58
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	17	20	52	11	111
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	25	48	16	78
	sekt. pryw. poza rolnict.	19	23	44	14	223
	prywatnym gosp. rolnym	8	24	46	21	50
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	9	21	49	21	254
	501-750	14	18	53	16	161
	751-1000	16	22	49	13	181
	1001-1500	22	22	43	12	133
	Powyżej 1500 zł	35	22	30	13	92
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	17	50	25	212
	Średnie	13	22	48	17	396
	Dobre	22	24	39	14	378
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	15	16	44	25	74
	Raz w tygodniu	16	22	45	17	457
	1-2 razy w miesiącu	11	27	44	17	159
	Kilka razy w roku	17	21	45	17	206
	W ogóle nie uczestniczy	19	18	45	17	90
Poglądy polityczne	Lewica	25	21	48	6	124
	Centrum	17	26	43	14	304
	Prawica	18	24	49	10	334
	Trudno powiedzieć	6	13	40	42	223

Tabela 6

		Czy orientuje się Pan(i) w pracach Komisji Trójstronnej?						Liczba osób
		Dobrze orientuję się w jej pracach	Orientuję się, ale niezbyt dobrze	Słyszałem(a)m o Komisji Trójstronnej, ale niewiele wiem o jej pracach	Nie słyszałem(a)m wcześniej o Komisji Trójstronnej	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		2	12	33	49	4	0	1011
Płeć	Mężczyźni	3	14	39	42	2	1	477
	Kobiety	1	9	29	56	5	0	534
Wiek	18-24 lata	1	11	22	63	1	2	146
	25-34	2	9	36	51	2		182
	35-44	1	12	42	43	1	0	163
	45-54	2	13	33	50	2		173
	55-64	3	14	43	33	7		174
	65 lat i więcej	2	10	24	56	7	1	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	2	9	28	56	4	1	382
	Miasto do 20 tys.	2	10	31	53	3		140
	20-100 tys.	2	12	35	48	3		197
	101-500 tys.	1	11	47	37	3	1	159
	501 tys. i więcej mieszk.	4	19	32	41	4		133
Wykształcenie	Podstawowe	1	7	20	66	5	1	278
	Zasadnicze zawodowe	1	9	35	53	3		256
	Średnie	1	13	40	42	3	0	340
	Wyższe	8	21	41	27	3		137
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	5	22	48	21	4		75
	Prac. umysł. niż. szczebla	4	15	43	38			85
	Pracownicy fiz. - umysł.		13	39	44	3		89
	Robotnicy wykwalifikowani	2	11	40	46	1	1	105
	Robotnicy niewykwalifik.	3	8	31	58			60
	Rolnicy	3	9	19	64	4		54
	Pracujący na własny rach.	3	13	33	46	6		39
Bierni zawodowo	Renciści		4	31	55	10	1	90
	Emeryci	2	12	31	49	6		207
	Uczniowie i studenci	2	11	23	63		1	81
	Bezrobotni	1	14	24	59		2	69
	Gospodynie domowe i inni		5	34	57	4		58
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	14	46	38			113
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	12	46	31	5		81
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	13	33	49	2	0	227
	prywatnym gosp. rolnym	4	4	19	71	3		52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	7	28	61	2	0	262
	501-750	2	10	34	52	3		166
	751-1000	1	11	32	49	6	0	184
	1001-1500	2	14	49	32	3		133
	Powyżej 1500 zł	7	21	43	29			92
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	10	25	58	5	1	218
	Średnie	1	10	31	54	3	1	409
	Dobre	3	13	41	39	4		384
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	1	9	35	49	6		75
	Raz w tygodniu	2	12	36	46	3	1	472
	1-2 razy w miesiącu	1	9	34	52	4	1	164
	Kilka razy w roku	2	9	30	56	3		210
	W ogóle nie uczestniczy	4	19	25	48	4		91
Poglądy polityczne	Lewica	3	17	41	36	3		127
	Centrum	2	9	38	49	2		308
	Prawica	3	14	37	43	3		339
	Trudno powiedzieć	1	8	19	64	6	2	236